

STUDENTEN WEEKBLAD

7de Jaargang.
No. 21.

REDACTEUREN: D. A. DE FREMERY, M. J. GRANPRÉ
MOLIÈRE, J. H. TELDEERS, J. P. VALKEMA BLOUW,
R. VER LOREN VAN THEMAAT.

Donderdag
9 Maart '05.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f3,50, bij vooruitbetaling f3,— per jaar. De jaargang loopt van 1 October tot 30 September. De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

J. WALTMAN JR.
UITGEVER • DELFT

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen. Het adres voor redactie en administratie is: Binnenwatersloot 33.

Eerstvolgende REDACTIE-VERGADERING ten huize van den heer R. VER LOREN VAN THEMAAT, Oostsingel 86, op Dinsdag 14 Maart '05, des middags om 4 uur.

Uit het Studentenleven.

VIII.

Van de Ingenieursopleiding.

Langen tijd zijn de ingenieurs in ons land, wat hun opleiding betreft, stiefmoederlijk bedeed geweest.

Toen, als roemrijke nagedachtenis van het zoo goed doorstane beleg, in Leiden de Academie gesticht was door Prins Willem, heeft men ook gedacht de technici daar een opleiding te geven, ofschoon er in dien tijd van technici, in de tegenwoordige zin des woords, nog geen sprake was. Maar Prins Maurits besloot in 1600 aan de Leidsche hoogeschool te verbinden een serie lessen voor de opleiding van waterbouwkundig ingenieur en voor de vestingbouw.

't Succes is echter maar betrekkelijk geweest. Wel zijn er van Leiden beroemde mannen gekomen als Chr. Huygens en anderen, maar toch is die school verlopen. Men beging een groote fout door voor te schrijven, dat alle colleges in het Latijn moesten gegeven worden, alsof een klassieke opleiding voor wiskundige studiën en praktische wetenschappen de meest gewenschte was.

Daarbij kwam nog dat spoedig na de oprichting de Leidsche Academie in een tijd van troebelen en moeilijkheden verkeerde door twisten op godsdienstig gebied, daar de Gomaristen en Arminianen elkaar in 't haar gevlogen waren. De scherpe, strijdlustige Gomarus, die echter ook zoo hatelijk kon zijn, berokkende aan de hoogeschool veel schade; ook al door het gebrek aan rust dat er daardoor heerschte. Maar vooral dat Latijn, daar zijn de studenten-ingenieurs niet overheen kunnen komen, wat maar heel gelukkig is, anders zaten wij nu ook, behalve met ons overladen programma ook nog niet de klassieken opgescheept.

Langzamerhand is die school in Leiden, na enkele goede vestingbouwkundigen opgeleverd te hebben, verlopen. De behoefte scheen er dus ook niet zoo bijster groot aan te zijn.

Wel deed zich die behoefte weer gevoelen omstreeks 1840. Toen was, na de woelingen der Fransche revolutie, de techniek ontwikkeld, en in alle landen waren technische hoogeschoolen gesticht om aan de nijverheidsmensen een voldoende ontwikkeling te geven. Zoo werd er dan ook in ons land bij Koninklijk Besluit van 8 Januari 1842 besloten tot oprichting van een „Koninklijke Akademie tot opleiding van Burgelijke Ingenieurs zoo voor 's Lands Dienst als voor de nijverheid en van de kweekelingen voor den handel". En om alles op een goedkoopje te doen, en de kosten zoo laag mogelijk te maken, werd er besloten dat de personen, die zich voor de burgerlijke dienst in Ned. Indië wenschten te bekwamen, ook hier hun opleiding zouden ontvangen. Daardoor zijn de Indisch-ambtenaren hier gekomen, een feit, waardoor heel wat ruzie in 't leven geroepen is, tusschen de studenten onderling.

Toen nu de Delftsche Academie klaar was, werd de Prins van Oranje tot beschermheer benoemd. Deze heeft ook als blijk van de onderling goede verstandhouding een bal gegeven den 4den Januari 1845, 's avonds ten zeven ure, in het Gebouw der Akademie.

Veel vrijheid scheen men echter aan de studenten niet te willen laten. Want toen er een Societät „Mercurius" opgericht was, is na eenige tijd, misschien omdat er teveel

gebruik van gemaakt werd, de Directeur tusschenbeide gekomen als hooge machthebber, en de kroeg moest gesloten worden.

Men scheen het er meer op toe leggen „de kweekelingen" onder toezicht te willen houden, zooals in Frankrijk aan de école polytechnique, maar zooals begrijpelijk is, is dat op conflicten uitgedraaid in 1863, toen reeds de verstandhouding met de Directeur minder goed was; er is een staking geweest en de Delftsche Akademie werd gesloten, om na eenigen tijd vervangen te worden door de Polytechnische School, waardoor men nu ook vrijheid van studie verkregen had.

Nu werd de ingenieursopleiding middelbaar onderwijs, omdat Thorbecke gebruik makende van een oogenblik van weifeling van de Regeering in '48 toen zij verklaarde dat: „wat onder middelbaar onderwijs moet worden verstaan, zal door de wet, op dat onderwijs te maken, bepaald worden", zeide dat „de wetgever het wezen van het middelbaar onderwijs niet daarin behoort te zoeken, dat het, als tusschen het lagere en hogere gelegen, bestend zou wezen voor personen, die aan de lagere school ontwassen, nog niet rijp zijn voor het hooger onderwijs, maar veeleer in het bijzonder doel, waarvoor het bestond". „Middelbaar onderwijs zou bedoelen de vorming van die talrijke burgerij, welke, het lager onderwijs te boven, meer in 't bijzonder tracht naar voorbereiding voor de onderscheidene bedrijven van de nijvere maatschappij, ten einde dan de verkregen kennis op oeconomisch en technische diensten te kunnen toepassen". Dus middelbaar onderwijs om nijveren te kweken en hooger onderwijs om een stand van geleerden te vormen.

Tegenwoordig echter heeft men terecht ingezien, dat de ingenieurs wel degelijk op den naam van wetenschappelijk aanspraak kunnen maken, en dat daardoor ook hun opleiding meer in het kader van hooger onderwijs thuis hoort. En wanneer men nu dit blad in handen krijgt dan is vrij zeker voor de tweede maal het wetsontwerp, waarbij de polytechnische school vervormt wordt tot een technische hoogeschool, door de Tweede Kamer aangenomen.

DE F.

SOCIALE AANGELEGENHEDEN EN WETENSCHAP.

De Noodzakelijkheid van het Socialisme.

LEZING van den heer F. M. WIBAUT voor de Soc.
Dem. Prop. Club, op 2 Maart 11.

Spreker wil behandelen de noodzakelijkheid van het socialisme, — waarom het socialisme komen moet.

Wat is socialisme? Een regeling, die, ervan uitgaande dat de aarde gemeen goed van allen is, de gemeenschappelijke arbeid richt op de beste produktie: goed en overvloedig produkt voor ieder.

Misschien zijn er jongeren onder u, die zouden willen zeggen, — denkende aan de afhankelijke, egoïst-strijdende menigte van nu —: maar dan zal het socialisme môdi zijn; zij zouden denken dat het daarom komen kan, komen zal. Deze meening nu is eerst te weerleggen. In véél tijden zijn er menschen geweest die een mooie, communistische samen-

leving wilden nastreven. Een bekend voorbeeld zijn de Icariers, die, opgewekt door Cabet's boek „Voyage en Icarie”, (1847) Frankrijk uittrokken en in Amerika communistische koloniën stichtten. Het werd een groote mislukking. Er ontbrak over 't algemeen niets aan de geestdrift, de toewijding of de bekwaamheid der kolonisten — daar lag het niet aan. Maar het socialisme zal nooit komen ómdat eenigen het mooi vinden; voor een kleine groep kan geen socialisme gelden, die kan niet duurzaam anders leven dan de omringende maatschappij, die hij immers telkens noodig heeft, om ván te koopen, om áán te verkoopen.

De maatschappij is een gegroeid geheel, een organisme; en het communisme kan alleen komen als groeivorm van dat geheel.

Nu is dus aan te toonen dat de konsekwentie, het gevolg van onze produktiewijze is de socialistische; dat in de ondergaande huidige kiemt en groeit de volgende.

Van de tegenwoordige voortbrengings-wijze is een kenmerk de scheiding der menschen in twee groepen: aan de eene zijde de eigenaars van den grond, van de fabrieken, de bronnen, dus van de voortbrengingsmiddelen — tegenover de met hoofd of handen werkenden, van het bezit praktisch uitgesloten, die als eenig onderhoudsmiddel hebben de verkoop van hun arbeidskracht, aan de eigenaars, tegen loon.

Maar bedoelt dan deze, onze productie, net zoo als spr's socialisme, niet óók het richten van den arbeid op het produkt? Neen, onze voortbrenging wil de winst van de eigenaars. Dit is nooit zóó duidelijk gebleken als in de laatste 30, 40 jaar, nu we de eigenaars-klasse zich zien organiseren met de erkende bedoeling om de produktie te beperken, in 't belang der eigen winst.

Hoe is men hiertoe gekomen?

Door de invoering van de machines, voor 100 à 150 jaar werden de productie en het vervoer véél gemakkelijker; gevolgen: prijsdaling der waren, toeneming van het gebruik, en uitbreiding ervan over de heele wereld. Daarop ontstond, op gezette tijden, een teveel van waren, in handen der fabrikanten of handelaren, de storingen door overvloed: 1825, '35, '48, '57 etc., — een te veel, in den zin dat er geen koopkrachtigen genoeg waren, opdat met winst gemáákt of verkocht kon worden, — niet in den zin dat ieder genoeg had, dat er iets overtolligs was.

Waarom moeten deze storingen regelmatig terugkomen?

De waarde van den arbeid wordt niet geheel in 't loon terugbetaald aan de arbeid-presteerenden; de rest blijft aan de eigenaars, — te veel om door hen opgebruikt te worden, en grootendeels opnieuw aan de productie deelneemende als nieuw kapitaal, waarmee wederom meerdere waarde (van de prestatie boven 't loon) uit de arbeidenden wordt gehaald. Daardoor verkrijgen we een automatische verscherping van de bestaande tegenstellingen; ten eerste: door de meerwaarde die de arbeiders zelf maken, worden zij tot nieuw meerwaarde-maken gedwongen; maar ook: het verbruik, bepaald door de koopkracht der massa, gering door hare afhankelijkheid der eigenaars, tegenover de produktie bepaald door de verbeterde techniek en 't steeds toenemend kapitaal; — armoede tegenover overvloed.

Vandaar dus de noodzakelijkheid der krisissen, als geweldadige evenwichts-herstellingen tusschen automatisch gewekte tegenstellingen.

Maar nu zien wij een nieuwe beweging.

De voortbrenging, in handen van een groep van eigenaars voldoet immers niet aan haar eigen doel, als de eigenaars telkens in hun winst bedreigt worden. Bovendien worden zij door de konkurrentie gedwongen tot zoo groot mogelijk bedrijf, om de productie-kosten te verlagen, — weer een, de krisissen in de hand werkende tendenz: storing door overvloed, door de noodzakelijke productie van zoo groot mogelijke hoeveelheden; contrast dus tusschen konkurrentie en winst. Waardoor we dus vanzelf komen tot de opheffing van de konkurrentie, om de winst grooter, maar vooral zekerder te maken: aanpassing van de produktie aan de koopkracht van de massa.

Dit: de opheffing der konkurrentie door de samenwerking der kapitalisten zien we sinds '70 overal. In Duitschland is er bijna geen artikel van grootbedrijf meer, waar de vrije konkurrentie nog bestaat; de mijnen b.v. konkurreerden voor 25 jaar nog allen onderling, met de gewone gevolgen dat er te veel gedolven werd, dat de prijzen laag waren, dat elke mijn de eigen agenten moest uitzenden; na de vereeniging der eigenaars is dit opgehouden, de produktie is beperkt, in Rheinland-Westfalen de laatste jaren, (tot vóór de recente staking) 20%. Het verschijnsel is over de

heele wereld waar te nemen; in ons land b.v. bij de zoutziederijen, de schelpkalkfabrieken, de Duitsche kolen; in Amerika in bijzonder sprekenden vorm. Een Amerikaan schreef eens, scherp maar waar, dat die gekombineerde beheerders volledige beheerschers worden, bij internationale aaneensluiting met wereldheerschappij bekleed; het is tot hen dat wij zullen moeten bidden: geef ons heden ons dagelijksch brood, — want de productie hebben zij in de hand.

Tot nog toe is de prijsopdrijving door doorgevoerde productiebeperking nog slechts weinig en tijdelijk voorgekomen — ofschoon bij de hooge petroleum-prijzen in 1898 in Noord-Duitschland alleen, een extrawinst van 32 miljoen gemaakt werd — maar wat, op 't gebied der mijnen b.v., nu in Duitschland gebeurt, volgt morgen in Engeland, in België; en — 't is immers niet om den strijd, maar om de buit te doen — waarom zou daarop geen internationale aaneensluiting volgen, die vrijwel de absolute heerschappij geeft.

Is dit nu voortbrenging? Beheersching der productie door betr. weinigen, van wie de massa afhankelijk is, èn bij de consumptie èn bij den arbeid? Is dit een productie, die niet zooveel mogelijk produceert, maar de productie beperkt, de productie-middelen in de handen van enkele leggend?

Maar is dit nu een moeten? dienen we ons te schikken in die toenemende afhankelijkheid?

Waar is de fout? Voortbrenging door enkelen ten nadeele der massa. Wat is 't redmiddel? de massa neemt den eigenaars het werk uit de handen. Dit is geen droom: de Pruisische regeering, wel eens en met reden, reaktionair genoemd, wilde om medezeggenschap in 't Rh-Westf. kolensindikaat te hebben, de groote Hibernia-mijn koopen. Het is toen niet gelukt; hoewel de regeering een goede prijs bood, wilden de heeren geen inbreuk op hun macht. Maar het doet zien, hoe de staat als vertegenwoordiger van de massa, tot staatsexploïtatie gedrongen wordt. Later zal het ongetwijfeld minder onbeholpen gaan, maar dáár ligt de richting.

Maar zal dan behoorlijk voortgebracht worden? Zal dan de hoeveelheid produkt niet nog veel overvloediger worden? Ja, natuurlijk, nog meer dan in onze tijden van „storingen van overvloed” die door gebrek begeleid waren! Want wij zullen dan voorzien in de behoeften. Nu is opgelegd plicht tot werken naar kracht en méér, maar wordt geen recht op bevrediging naar behoefte erkend — dan plicht naar kracht èn recht naar behoefte: want er kan immers voldoende gemaakt worden, — zie de beperking der produktie door de tegenwoordige eigenaars. Maar geeft de verdeeling, die verdeeling naar behoefte geen bezwaren? Ziet, in een groot gezin waar brood te weinig is, dáár is de verdeeling onder de kinderen een moeilijk probleem; maar is er in overvloed, wel, dan is het geen vraagstuk meer. Verdeeling is alleen moeilijk bij schaarschte; en dan zal er overvloed zijn.

Er zijn immers nu al veel zaken waarin naar behoefte wordt voorzien? Zie ons openbaar lager onderwijs, gedeeltelijk door algemeene schattingen betaald, zijnde een openbaar belang; in enkele provincies geeft 't Rijk subsidies voor de zeedijken: openbaar belang. Maar is de ellende dan niet strijdig met 't openbaar belang? De voorziening door gemeenschappelijke productie in de gemeenschappelijke behoeften is slechts de uitbreiding van bestaande begrippen: denk aan het gemeentelijke water, gas, etc. — afgezien van hun fiscale exploitatie. —

Resumeerende:

Het kapitalisme, steunend op grootbedrijf en privaatbezit der prod.-middelen, en bedoelend de winst der eigenaars, veroorzaakt automatisch storingen door overvloed, die de winst bedreigen; de konkurrentie, uit 't privaatbezit volgend, tast op den duur ook de winsten aan. Het remedie is de aaneensluiting der eigenaars, die zich uitbreidt totdat alle betrokken bezitters van één of eenige verwante bedrijfstakken zijn vereenigd; daardoor heerschappij van die bezitters over die tak der productie, — afhankelijkheid der massa. Nu groeit het verzet, dat als eenig redmiddel zal moeten aangrijpen de gemeenschappelijke toe-eigening; d. i. het aldus noodzakelijk geworden Socialisme.

Bij het debat dat, daar spr. nog dien avond naar Amsterdam terug moest, niet uitgesponnen of voortgezet kon worden, beantwoordde spr. als volgt eenige tegenwerpingen of bezwaren van de zijde der debaters, de heeren Kleyn, Maclaine Pont en Simons.

Tempering van den macht der ondernemersvereenigingen door den Staat. — Dit helpt niets. In de V. S. van Amerika is in 26 of 28 staten een grondwettig verbod uit-

gevaardigd tegen opdrijving der prijzen, beperking der productie enz. door vereenigde ondernemers. Het gevolg is geweest de oprichting der trusts, een andere maar nog vaster vorm van aaneensluiting: alle ondernemingen in één maatschappij vereenigd.

De leiding in een soc. maatschappij. — Ja, dit zal een vraagstuk zijn; in tegenstelling met tegenwoordig: want nu heeft men de leiding van de eigenaars gedwongen te aangaan! Onder welke leiding zouden de menschen liever werken, onder een opgelegde, als nu, — of onder de zelfgekozene, als dan? Het is een vraagstuk, maar een argument tegen ons is 't niet.

Er zal in een soc. maatschappij niet gewerkt worden, omdat de prikkel van het eigenbelang ontbreekt. — Wat zien wij nu? De arbeiders en de beambten werken hun heele leven, met weinig vooruitzichten, op 't eind de liefdadigheid: dan zouden zij niet werken, als zij ontvingen naar behoefte? Men werkt dus wel als men weinig, en niet als men veel van de opbrengst krijgt? Men zal toch begrijpen, dat er gewerkt moet worden; de prikkel zal er ongetwijfeld zijn, alleen wat minder bruut; nu leeft men om te werken, maar dan zal men werken om te leven. En ontbreekt 't eigenbelang in 't socialisme? Wel neen; het is nu tot de ondernemers beperkt; maar zal dan alleen wat algemeener zijn.

De strijd tegen de vereenigde ondernemers door de koöperaties. — Koöperatie, ook produktieve, heeft een zeer opvoedende kracht, maar een bolwerk tegen de trusts is zij niet. Zie b.v. naar Engeland. Daar hebben de uitgebreide koöperaties 2 miljoen leden, meest gezinshoofden; het gezamenlijk kapitaal bedraagt f 200 miljoen. Stel daar b.v. eens tegenover één, en nog niet de rijkste, van de diamantkoningen: Beit, betrokken in een tak van een weinig verbreid produkt; zijn kapitaal alléén bedraagt 1200 miljoen, zesmaal meer dan dat van de koöperatie van 2 miljoen menschen!

H. K.

Naar aanleiding van Prof. Bolland's college.

Van plan zijnde deze verslagen wederom regelmatig te doen verschijnen meen ik, dat het noodig is een korte verklaring te geven van wat ik beoog. Op volledigheid of juistheid kan ik geen aanspraak maken. Geen verslag kan dit; zelfs een stenografisch mist door gebrek aan accentueering de juiste verhoudingen. Ieder ander verslag lijdt nog bovendien door den invloed der persoonlijkheid van den verslaggever. Bepaalt hij zich tot feiten, wat schijnbaar de onpartijdigheid zou verhoogen, dan is hierdoor den aard van het onderwerp de indruk zeker onjuist en van een zeer hinderlijk soort onjuistheid, dat den kern raakt. Ook woordelijke aanhalingen uit hun verband gerukt, zijn alléén zeker foutief. Het eenige wat overblijft is te geven den hoofddruk die men ontving, al treedt hier zeker het persoonlijk element te veel op den voorgrond.

Een zeker schrijver Karl Mayr in: „de ontwikkeling der sociale toestanden” zegt het volgende: wanneer we het menschengeslacht zien door de eeuwen heen, zien we geen verheffing van de allereersten; doch de vooruitgang der menigte. Zoo is het: de bloesems, de hoogste uitingen der menschheid vallen steeds af, ze geven zich aan de menigte. En zoo komen we tot de misschien pessimist schijnende vraag: „waarvoor werkt de edele, is dit niet voor het hopeeloos middelmatige? En doet men dit uit hoop dit middelmatige tot het hoogste te brengen? Zoo er geen middelmatigheid bestond zouden er geen toppen bestaan en het middelmatige zal steeds het middelmatige blijven.

Hebt gij wel eens bemerkt, hoe de Christus-tragedie steeds en altijd de tragedie is van wat zich boven het gewone verheft? Een waarlijk wijze, die zich onder de menschen begeeft, kan het niet anders gaan; de enkele leerlingen die hij heeft verstaan hem nog niet eens alle, zijn onbegrepen leer wordt door het volk verminkt.

Steeds zal het middelmatige voortduren en ten slotte regeert het de wereld. Dit is geweest de ondergang van het volk der Hellenen; wat er nu nog woont is niet het oude volk van Athene, het is de ondergrond der Pelasgen, die tijdelijk zijn getiranniseerd door een hooger ras, het lagere heeft zich vermenigvuldigd, het hogere is ten onder gegaan. Want dit is zeker: wanneer de hoogsten door het

lagere verdrukt worden is het culminatiepunt der kultuur voorbij. Zien we nu niet hetzelfde? De hoogst ontwikkelde hebben weinig kinderen, de proletariërs telen een talrijk proles. Christus zeide eens tot zijne leerlingen, dat hij nog vele dingen te zeggen had, die zij nu nog niet dragen konden. Zoo is het te vreezen, dat gij dit nog niet dragen kunt, nu gij nog eerst staat in den voorhof der wijsheid. Maar dit moet ge wel begrijpen: filosofie leert men niet om zijn geluk te vermeederen.

De Bijbel zegt: God is een verteerend vuur. Geen mensch kan de waarheid ongesluid zien. Hiervan was zelfs Büchner overtuigd, dat, wanneer we de geheele waarheid kenden, alle leven zou ophouden. Dit is een wijs woord van Büchner. Doch, al zal de mensch steeds mensch blijven, vergeten moeten we niet, dat de hoogste kultuur gaat ten koste van iets anders.

In zijne eerste geschriften zegt Plato, dat de ideeën standvastig blijven, doch de werkelijkheid verandert.

Dit nu behelst een innerlijken tegenstrijdigheid. Idee en werkelijkheid zijn polair tegenovergesteld en ook verbonden als de polen eener magneet. Indien dit zoo is, is het onmogelijk, dat de idee als andere pool van iets veranderlijks absoluut onveranderlijk zijn zou. Later heeft Plato dit ingezien, en erkent het in „de Sophist”.

Trouwens reeds veel vroeger was door een Griek, Heraclitus de Duistere van Ephese een boek geschreven over „de Natuur”, dat Hegel later verklaard heeft woord voor woord te kunnen overnemen.

Heraclitus was het reeds, die de paradox verkondigde „dat zijn en niet zijn hetzelfde was,” eenzijdig als iedere stelling, doch juist dat deel der waarheid gevend, dat te weinig beseft wordt. Ook zeide hij: „de weg naar boven is hetzelfde, als de weg naar beneden”; zijn dialectisch beginsel samenvattend: „de strijd is de vader en vorst van alles.” Dialectiek is namelijk het bewustzijn, dat niets gesteld kan worden of het kan ontkend worden, dat geen eenzijdigheid de waarheid is. Het verstand doet niets dan de zaken uit elkaar te houden wat zonder twijfel zeer nuttig is; de rede brengt ze weer ongescheiden onderscheiden tot elkaar.

Ongelooflijk echter is, dat reeds Heraclitus gezegd heeft, wat nu nog het hoogste is van ons wijsgeerig denken, dat het ware is, zich te onderscheiden en weer te vereenigen, evenals de Christelijke leer: Gij komt tot den vader en keert tot den vader weer. Men zegt dat Socrates, toen hij het boekje van Heraclitus gelezen had, gezegd heeft, wat hij begreep, zeer schoon te vinden en aan te nemen, dat wat hij niet begreep, wel even juist zijn zou. Wij hebben sindsdien veel kennis opgedaan, wij spreken niet meer zoozeer in gevoelvolle voorstellingen, maar het wezen moeten we nu nog beamen.

R. V.

LITTERATUUR EN KUNST.

Versteeningen.

Diep in der aarde schoot treft men vele geheimenissen: wonderlijke dingen zitten daar verborgen.

In alle lagen treft men ze aan. Door de nijvere mijnwerkers worden ze met den steenkool mee naar boven gebracht: blauw-zwarte stukken waarin de vormen, die getuigen van een leven van duizende van eeuwen geleden. Toen hebben er reeds in de lauwwarme atmosfeer op de aarde organische wezens geleefd; toen zwierven er door de wouden van varens, equisiten en sigillariën vreemd gevormde dieren en waren de wateren bevolkt met visschen, zonderling geschubd. En na vervlogen eeuwen, door steeds voortgaande vervolmaking en ontwikkeling is daaruit voortgekomen een wereld, zooals wij die nu kennen.

Van al die wezens is geen spoor meer over, slechts die oude vormen, de versteeningen. Zij vertellen van een vergaen leven, dat schoon en mooi geweest kan zijn, daar de aarde nog aan 't ontluiken was, doch waarvan wij met den besten wil niets meer te weten kunnen komen dan wat die oude vormen ons doen gissen.

Het zijn slechts vormen. Geen stukje, geen atoom van het oorspronkelijk organisme is overgebleven, maar de vorm is natuurgetrouwelijk nagebootst. Wat het vreemde proces geweest is, waardoor de oorspronkelijke moleculen verdreven zijn door andere, en waarbij toch de uiterlijke omtrekslijnen niet verdwenen zijn, niettegenstaande de

enorme drukkingen die op het zachte weefsel gewerkt hebben, wij weten het niet. Een dergelijke omzetting van moleculen zal wel altijd duister blijven.

Dergelijk duistere omzettingen vinden er ook in het menscheijk gemoed plaats. In zijn jeugd is de mensch een wezen dat plastisch en vormbaar is; opvoeding, omgeving en kennissen hebben grooten invloed op de ontwikkeling. Daarna, nog voor de intrede in de maatschappij, komt een periode van „vloeibaarheid.” Dan is het tijdperk van kritisch denken bereikt en men moet, juist omdat men vloeibaar is, dus telkens zich ontwikkelende ideeën bezit, immer alles daaraan toetsen. Komt er dan een principe, dat blijkt niet stand te kunnen houden, dan weg ermee; dan moet men niet trachten drogredenen te vinden, om het te doen blijven. Die vloeibaarheid moet men trachten te bewaren, zoo lang mogelijk. Daarom is het zoo jammer, dat zoo jong reeds studenten zich aansluiten bij partijen, die later de richting van hun leven zullen bepalen; dan is de kans zoo groot dat ze hopeloos eenzijdig worden.

Treedt dan een mensch de groote maatschappij in, dan komt gewoonlijk de periode van „vloeibaarheid” aan een eind, omdat het gebruik eischt, dat men dan in het bezit is van een serie vaste denkwijzen, die niet meer veranderd mogen worden. Ieder principe, ieder dogma, dat men dan aanneemt, is een organisch stuk dat versteent, is een kristal dat uitschiet in de vloeibare massa. Langzaam en bijna onmerkbaar schieten de kristallen door. Zijn er eenmaal een paar, dan worden vaak de latere verwelkomd en met gejuich begroet, en eindelijk stolt de heele massa. Dan is van vloeibaarheid en ontwikkeling geen sprake meer, en men heeft voor zich: een man van principes, geacht en geeerd door de menigte, omdat er hier iets staat dat vast is en hard als een rots, en wat eigenlijk niet meer is dan een omlijning van wat er vroeger mooi aan was als bloeiend organisme: een versteening.

DE F.

Gabriël-Tentoonstelling.

ARTI ET AMICITIAE. — Amsterdam.

Behalve de zeer enkele waarlijk groote kunstenaars heeft iedere tijd zijn middelgroote. Ze zijn eenzijdiger en zoo hun eenzijdigheid instemming vindt bij het publiek, zullen ze door deze eigenschap zelve een grootere populariteit genieten. De groote kunstenaar, die zijn onderwerp geheel overziet is voor den beschouwer dikwijls even moeilijk te begrijpen als de veelzijdigheid der werkelijkheid.

Bij schifting der tegenstrijdige elementen krijgt men een harmonie, die veelal voor de ware eigenschap van een kunstwerk wordt aangezien; hierbij ziet men de mogelijkheid eene hoogere eenheid over het hoofd.

Gabriël is een hooge uiting dezer eenzijdigheid. Om hem te waardeeren vergete men niet, dat hij een der eersten is, die kwam na de allervervelendste schilders van omtrent 1840, dat hij weer iemand was, die de natuur zag met genot en dit genot weergaf, en niet als vroeger slechts gaf een schijn der werkelijkheid. Nu heeft deze beweging door-gewerkt. Wij vinden vanzelf sprekend, dat ons land mooi is, wij kunnen niet meer begrijpen, dat ooit een geheel geslacht dit niet ingezien heeft; en zoo miskennen we allicht te veel hen, die den stoot daartoe gaven en vinden onze leermeesters weinig interessant meer.

Nogmaals, allerhoogste kunst geeft ons steeds iets nieuws, maar ook wat deze kunst te zeggen heeft is belangwekkend geweest.

Ze heeft ons geleerd weer te zien onze atmosfeer, helder en toch niet scherp en hard, en hoe de rand onzer vaarten afloopt in het water en hoe de wind het water zwart staalblauw kan maken en hoe een molentje eenzaam kan staan op een dijkje. En nog steeds weten we, dat Gabriël die dingen intenser zag dan wij; en we voelen voor zijn eenvoud een onopgesmuktheid.

Zie hem naast Jacob Maris, waarmee hij uiterlijk verwant is, verwant ook eenigszins in dieper wezen, dan is Maris de krachtigere, maar Gabriël is kalmer en bezonken.

Gabriël staat in den beginne zeer sterk onder Franschen invloed en maakt dan omtrent 1866 zeer zonnige, nog niet absoluut Hollandsche, doorwerkte landschappen, waarbij men denkt aan Courbet, Millet misschien zelfs.

Er zijn hier een zestal kleine schilderijtjes uit dien tijd, bijna alle zeer goed. Later wint zijn werk aan persoonlijk-

heid, doch verliest daarbij aan beminnelijkheid, ik voor mij houd het meest van die eerste periode.

Er is veel onder later werk, dat niet vrij te pleiten is van oppervlakkigheid, en vooral van eenzijdigheid, hij doet hier denken aan de Bock, die ook één ding te veel reproduceerend in zelfnabootsing verviel.

De zeer uitgebreide collectie teekeningen is voor de kennis van den schilder zeer belangrijk; ze missen het impulsief schetsmatige, dat teekeningen zoo sympathiek maken kan.

De totaalindruk van Gabriël is één van ruimte en Hollandsheid, zeldzaam genoeg om hem daarom al te waardeeren.

R. V.

BOEKBESPREKING.

Annuaireum der Roomsch-Katholieke Studenten in Nederland: A. D. 1904—'05.

Dat uitkomen van dit Annuaireum is een eigenaardig verschijnsel, het wijst toch op het bestaan van een krachtige band tusschen de aan de verschillende Universiteiten studeerende katholieken. Men gevoelt niet de behoefte om zich te uiten in de plaatselijke studenten-almanakken, het kenmerkende dier uitingen is het Roomsch-Katholieke, niet het studenten-element, vandaar dat men komt tot het uitgeven van dit jaarboek. Dat de schrijvers student zijn is een volkomen ondergeschikt détail, waar het op aankomt is hun geloof.

Nu behoeft dit er nog volstrekt niet op te wijzen, dat een R. K. student zich minder student zou gevoelen dan een ander, maar zijn uitingen dragen zoo vaak een specifiek Roomsche karakter dat de verwantschap tot andere Roomsche geschriften sterker wordt dan die tot ander studentenwerk uit de eigen stad.

In zeker opzicht is dit zeker te betreuren. Het gevolg toch is, dat de afscheiding tusschen roomsch en onroomsch sterker doorgetrokken wordt, ook in onze studentenwereld. Het Annuaireum komt uit den aard der zaak bijna uitsluitend in handen der katholieken, andersdenkenden krijgen het slechts bij uitzondering in handen, waardoor eene schoone gelegenheid om elkander te leeren kennen en waardeeren verloren gaat. Vooral in den tegenwoordigen tijd, nu het verschil van opvatting op geloofsgebied zoo vaak de oorsprong, het begin is van een scheur, kunstmatig opengereten, scheidend wat dicht bij elkander stond en nog kon staan, is dit te betreuren. Men kent elkander niet, men scheldt op Rome zonder het te begrijpen en ook omgekeerd wordt vaak een oordeel uitgesproken, dat sterk onder invloed staat van vooroordeelen, die bij meerdere aanraking zouden verdwijnen.

Is het daarom jammer, dat de uiting van het werken en denken onzer roomsche studenten voor de anderen grootendeels verloren gaat, aan de andere zijde heeft het een groot voordeel.

Waarom schrijft men in het Annuaireum? Ik zeide het reeds: omdat men katholiek is; zoo wordt liefde voor dat katholicisme een der factoren van de liefde voor het Annuaireum. En is niet die vurige liefde voor het geloof, voor die kerk, de bron van dat heerlijk mooie streven om te leven ter verheerlijking Gods, om te werken, allen te zamen, ieder naar zijne kracht, aan de macht en de grootheid dier kerk, die zoo door de eeuwen heen, steeds der menschheid ten zegen is geweest? Die jonge, krachtige, bewuste geestdrift vindt men hier terug in enkele bladzijden van het Annuaireum, welks geheel trouwens op een krachtig leven wijst. Zoo staat dit jaarboekje — al kost het mij moeite het te erkennen — verre boven het gewone peil der tegenwoordige studenten-almanakken.

Om nu tot dezen jaargang terug te komen, zal ik beginnen met te zeggen, dat het geheel er netjes afgewerkt uitziet, goed papier, nette druk.

De inhoud bevat behalve kalender, verslagen der vijf R.K. Studentenverenigingen enz. een drietal artikelen, niet door studenten geschreven, voornamelijk van belang voor Roomsche Studenten: „Leekenapostolaat” door Dr. G. Brom, „Apologie en Apologetiek” door Pater H. Ermann S. J. en „Goed recht der kloosterorden” door Dr. P. J. Vullings. Verder eene niet minder dan 190 pagina's lange rubriek Mengelwerk. Eerst een Roomsche Studentenlied van A. K. Noyons, reeds vroeger afgedrukt. Het is veel meer een Roomsche lied dan een Studentenlied, de zangwijze is er

(Zie vervolg Tweede Blad.)

TWEEDE BLAD

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van 9 MAART 1905. No. 21.

niet bij gegeven, zoodat het niet mogelijk is, zich een juist beeld van zijne waarde als Studentenlied te vormen. „Onder dichtertjes”: een twaalfregelig verdienstelijk versje van W. B. Huddleton Slater, hekelend de onvolkomen wijze waarop dichtertjes vaak het „hebt uw naasten lief gelijk u zelve” wordt betracht.

In „Moderne Vrouwendienst” geeft Ferdinand Hustinx aan, hoe ook in onzen tijd nog plaats kan zijn voor de vrouwenvereering der middeleeuwen:

„Slaagt men in een examen, wel, men zendt onmiddellijk een kruier met de blijde boodschap, of een telegram.

„Men biedt de trofeeën van behaald succes ter bewaring aan.

„Men stuurt uitnodigingen voor een lezing en bewaart eereplaatsen.

„Men zendt exemplaren en handschriften van artikelen, brochures en boeken; ja, men bidt om toestemming tot openlijke wijding.

„Dat zoo de aanminning en de gunst van goede vrouwen wandele door ons leven, een waarborg te meer zal het zijn tegen de wilde uitspatting van den jongen man, een verlokkelijk licht in nachtstorm naar de hoogte van deugdelijkheid.”

Daarop volgt een vrij knap gedicht van Felix Rutten: „Dageraad”. Verder een idealiseerend stukje gewijd aan Rolduc, den „Achtthonderdjarige”, den grooten grijsaard boven op den heuvel, „met hoogen spotlach trotseerend de machten van tijd en waereld.”

Ook hier weer de eenigszins overladen stijl, met ongewone woorden en zware beelden, die meerdere stukken uit dit Annuaireum kenmerkt. De schrijver heet A. H. M. J. van Rooy.

„Nu giert de stormwind” en „Wie danst er zoo losjes”; twee gedichtjes van J. van Spanje, die goed beginnen maar waar de laatste regels den indruk weer wat bederven door een banaal slot, dat, met het voorafgaande eigenlijk geen verband houdt.

„Evolutiehypothese” van J. Schmutzer, een zeer gedocumenteerd artikel van 55 bladzijden.

„Voor de liefste” volgrees van vijf Sonetten, weer van F. Rutten. Zij hebben veel verdienstelijks, vooral naar mijn smaak het eerste. Eigenaardig is het, dat de schrijver meer poëzie schijnt te zien in de rijke versiering, de beeldenweelde en kleurenpracht der kathedraal, dan in de schoone lijnen van zuil en gewelf. Weer dat overdadige, dat te veel kracht zoeken in het minder innerlijke.

Rshi noemt zich de auteur van „Punt en Komma” verhaal van moeilijkheden in de leesteekwereld, verkiezingen, coalities etc. waar men veel wijsheid uit kan putten over coalities, debatvergaderingen en dergelijken in eene andere wereld.

„Tentatio”, drie sonnetten, die tot het beste behooren in dezen bundel. Enkele regels geven den indruk op rijm te zijn afgewerkt, maar toch is er buitengewoon veel goeds in deze verzen.

E. H. M. Beekman geeft dan een lang met veel citaten voorzien artikel „Over de Godheid van Christus.” Het aantal aanhalingen herinnert aan den gloriëtijd der domperij in het S. W.

„Mandoline” van Hustinx had zonder de waarde van het jaarboek te doen dalen verloren kunnen gaan, welke eigenaardigheid het gemeen heeft met „Nacht” van denzelfden dichter.

„Het Te-Deum van pastoor van Schaik” door Gerard Brom en „Over Schoonheidstheorieën” van W. Berger besluiten dit Annuaireum, waarop de Nederlandsche Roomsche Studentenwereld trotsch mag zijn.

Ts.

UIT DE STUDENTENPERS.

Minerva. Deze geeft den laatsten tijd niet veel belangrijks. Een verzoek, om Dr. Bollaan te Rotterdam te steunen bij zijn genezing van lupuslijders.

Dan volgt „Studentenkamers”, door G., waarin verteld wordt hoe deze een Friesche hangklok kocht, en hoe „ons aller kamers de uitbeelding van onszelf zijn,

waardoor we onbewust een ander vrij een blik in onze persoon gunnen”.

H. begint met een en ander uit een bundel mengelwerk in 1816 door het Groningsch Studentencorps uitgegeven, te publiceeren.

De weekverslagen dragen het kenmerk van verveling; twee dezer weekverslaanders nemen reeds hun toevlucht tot het meedeelen hunner droomverhalen.

Propria Cures. Het belangrijkste artikel hiervan is „De Rein-Leven-beweging in de Studentenwereld” door Prof. J. van Rees, niet om het artikel zelf, want het is slechts een inleidend woord, maar om het feit, dat een professor zich voorneemt in dit Studentenblad te gaan schrijven. Ik wil eenige regels citeeren: „Ja, eerlike, mannelijke strijd, met groote kans op overwinning, kom, daarover zullen we 't wel eens zijn, dat 'n flinke kerel, die ooit al eens iets gehoord heeft over het stalende en zedelik verkwikkende daarvan, die strijd niet ontwijken wil. „Al worstelend wint onze kracht.” Ons geluk, onze innerlike vrede, ons recht om van al het schoon, dat de aarde ons biedt, te kunnen en te mogen genieten, moet persoonlijk door ons veroverd worden.”

Het debat tusschen G. F. Mertz en C. wordt vervolgd: Mertz geeft een kort en krachtig overzicht van de ontwikkeling der wijsheid tot op onzen tijd, het verdere deel van zijn artikel draagt meer het persoonlijk karakter, dat de meeste debatten kenmerkt, en wat voor de lezers nooit bijzonder aangenaam is.

Vox Studiosorum. Prof. van der Wijck antwoordt prof. Bolland op de beide beschuldigingen, hem door deze laatste op diens Hegel-college gedaan, naar aanleiding van een prijsvraag over Hegel, en naar aanleiding van een redewisseling over Proudhon. Het is meer van persoonlijk dan van algemeen belang.

Persoonlijkheid door d. S. L.; deze vriend klaagt over gebrek aan persoonlijkheden in het Corps, waardoor een algemeene malaise is ingetreden; hij meent, dat eenige krachtige personen het Corpsleven weer zouden kunnen opwekken, maar hij vraagt zich vergeefs af, waar ze vandaan te halen. Onze vriend vergeet hier, dat niet de individuen een lichaam krachtig maken, maar dat in den regel het omgekeerde plaats heeft.

Het Lied door L.; naar aanleiding van het plan van de vereeniging „het Nederlandsch Lied” en het Alg. Ned. Verbond om een uitvoering van Nederlandsche liederen in Utrecht te geven, geeft L. een flinke beschouwing over de achteruitgang van het lied in Nederland, die hij voornamelijk toeschrijft aan het alles nivelleerende, uitwisschende cosmopolitisme, en beplijst het groote nut van zingen als beschavende kracht.

Het Feuilleton „t Geheim van den Kaffer” wordt vervolgd.

Eltheto. vangt aan met een artikel Van Rustige Onrust. De schrijver spreekt over de lieden „wier oogen zoo dof staan, en wier gang zoo wezenloos is,” de twijfelers, die hun hart voor anderen sluiten; zij verrichten hun dagtaak met slappe handen en trage knieën. „De tegenstrijdigheid van de opwekkende kracht des geloofs en hunne passiviteit is toch, ook voor hen te sterk.” Deze lieden gelijken veel op de figuur van John Storm, uit Hall Caïne's „The Christian”; met hem hebben zij gemeen: gemis aan vertrouwen, aan dankbaarheid, en een in ruime mate bezitten van anticipatie, en als gevolg daarvan hun ontevredenheid en hun gebrek aan evenwicht.

Vervolgens een discussie tusschen de heeren D. Th. Keck en J. de Zwaan Theol.-cand. over een stukje Orthodexia van den laatste.

Keck betoogt, dat de onzienlijke Kerk onveranderlijk is, en, voorzover zij de onzienlijke kerk tot openharig brengt, is ook de zienlijke Kerk onveranderlijk, hoewel zij niet geheel vrij is van de krankheden der wereld.

BERICHTEN EN MEDEDEELINGEN.

Voor een vrij groot publiek, hield dr. H. de Vries Dinsdagavond in „Eensgezindheid” zijn lezing over de „Stenographie Groote”.

Op boeiende wijze zette spreker uiteen, welke bezwaren er tegen de oude stenographische stelsels bestaan, en dat het voordeel van het systeem „Groote” daarin gelegen is, dat het alphabetisch, phonetisch en onvertaald is.

Met voorbeelden uit zijn eigen leven toonde spreker aan, dat stenographie niet onleesbaar is, als men het stelsel goed bestudeerd heeft.

Tot slot wekte de heer De Vries de aanwezigen op zich op te geven voor het deelnemen aan een cursus in de stenographie, waarvan de h.h. J. Verhagen en L. Leger de leiders zullen zijn. Aan die uitnodiging gaven een 40-tal personen gehoor.

Een warm applaus beloofde den spreker voor zijn interessante lezing.

Belangstellenden kunnen zich alsnog bij den heer L. Leger, Buitenwatersloot 40, Delft, als deelnemer opgeven.

Openbare Vergadering van de Vereeniging voor Vrouwenkiesrecht, op Dinsdag 14 Maart 1905, des avonds te 8 uur in het Logegebouw, Choorstraat 16a, onder presidium van mev. W. WIJNAENDTS FRANCKEN—DYSERINCK.

Spreker: Mr. ELIZABETH VAN DORP, uit den Haag.

Onderwerp: „Waarom geen Vrouwenkiesrecht?”

Entrée minstens 10 cents. Debat gewenscht.

REIN LEVEN.

Openbare Vergadering op Dinsdag 14 Maart 1905, 's avonds 8 uur, in de Zaal in de Breesstraat, hoek Oude Delft.

Sprekers: HERBERT PLOKKER van Rotterdam over „Liefde en Huwelijk” en NICO STADTFELD over „Reinheid, Waarheid en Vertrouwen”.

Entréeprijs naar verkiezing.

SNJEUNTOJOUNSELSKIP „FRISIA”.

Takomme Snjeun, de 11e fên dizze moanne gearkomste bei Jân MAAS, Alde Delf n°. 2.

CORRESPONDENTIE.

Aan X.

Kosmos heeft zich van de wereld teruggetrokken ter overpeinzing zijner zonden. Wij willen hem in dat nuttig werk niet storen en plaatsen daarom Uw stukje niet.

Aan ^^^.

Kwam zeer laat door een vergeefsche reis naar Haarlem. Daarom niet opgenomen.

A G E N D A.

DEN HAAG.

Vrijdag 10 Maart. Gebouw voor K. en W. Italiaansche Opera: „Mefistofele”; 8 uur.

Ned. Tooneel: „De wereld waarin men zich verveelt”; 8 uur.

Zaterdag 11 Maart. Fransche Opera: „Hamlet”; 8 uur.

Gebouw voor K. en W.: Populair Concert van het Residentie-Orkest; 8 uur.

Maandag 13 Maart. Fransche Opera: „La Tosca”; 8 uur.

Donderdag 16 Maart. Gebouw voor K. en W.: „Woudkoningin”; 8 uur.

ROTTERDAM.

Vrijdag 10 Maart. Groote Schouwburg: „Oud-Heidelberg”; 8 uur.

ADVERTENTIEN.

Een heusch wonder

uit den tegenwoordigen tijd,
door FL. FAMULUS.

70 bladz. met 6 gravures, 25 cent, p. p. 30 cent.

Bijzonder aanbevolen aan H.H. Medici.

Alom te bekomen of bij den Uitgever G. BORG, Prinsensstraat 6, AMSTERDAM. Telefoonnummer 5178.

Abonneert u op:

„SPORTKRONIEK”

Weekblad voor Sport.

Verschijnt Donderdags.

Abonnementsprijs f 4,— per jaar (bij vooruitbetaling).

Uitgever:

J. WALTMAN JR. - DELFT.

Café-Restaurant HOTEL CENTRAL.

Levering van Déjeuners, Dinners, Soupers, Koude en Warme Schotels.

Uitstekende gelegenheid om te Dineeren ook bij abonnement.

Verschillende appartementen voor Vergaderingen.

Pilsener Urquell. Spatenbier.

G. M. VAN DE SEIJP Hz., Cuisinier.

Bij J. WALTMAN Jr. te Delft verschijnt

„De Gasmotoren Techniek”,

Maandblad gewijd aan de Techniek der Gasmotoren,

onder redactie van M. D. CHARLOUIS, W.-I.

 Prijs per jaargang / 4,25.

Van het eerste Nummer zijn exemplaren op aanvraag ter kennismaking verkrijgbaar.

Abonnementen worden door iederen boekhandelaar aangenomen alsmede door den Uitgever J. WALTMAN Jr., Delft.